

***KATOLYK H. V. Innovative Approaches to Forming the Professional Self-conception of Practical Psychologist in the Conditions of Continuous Trade Education (After Direction Psycho Diagnostics Integrative Child-Youth Psychotherapy).***

*The article deals with different approaches to the formation of self-concept and invited the author's model of self-concept therapist ontogenetic approach in the context of professional and educational space. Analyzed the issue of compliance psychodynamic psychotherapy national trend mentality. Structural integrative grounded three-dimensional model of postgraduate psychotherapy, psycho-education area "Psychodynamic Integrative Child and Youth correction and psychotherapy".*

*Emphasized the need to maximize the learning process approaching the requirements of professional practice through the use of active social psychological methods. Based on the reviewed scientific approaches and research of author self-concept Psychologist built a model that exemplifies a possible cut integration and complementary components of self-concept in self-practice psychologist and psychotherapist in the structure of postgraduate professional education. Based on the reviewed scientific approaches and research of author self-concept Psychologist built a model that exemplifies a possible cut integration and complementary components of self-concept in self-practice psychologist and psychotherapist in the structure of postgraduate professional education.*

**Keywords:** *self-concept, self-image, identity, ontogeny, junior therapy, continuous professional education.*

УДК 37.013.76

**Коваленко О. М.**

**РОЛЬ ПРОФЕСІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ  
Й РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ**

*У статті автором представлений ретроспективний аналіз діяльності британських професійних організацій у сфері іншомовної освіти. Встановлена історична й сучасна роль професійних установ країни щодо визначення орієнтирів та формування національної політики у галузі навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах Великої Британії.*

**Ключові слова:** *британські університети, іншомовна освіта, національна мовна політика, професійні організації, ретроспективний аналіз.*

Інтеграція України у світовий освітній та інформаційний простір, міждержавні політичні, соціально-економічні та культурні процеси, стрімке зростання міжнаціональних контактів актуалізують проблему полікультурної комунікації і ставлять усе більшу кількість людей перед необхідністю долати мовний бар'єр між представниками різних спільнот. За таких обставин метою мовної освіти є досягнення принципово нового рівня якості спілкування рідною та іноземною мовами, що спонукає до аналізу досвіду навчання іноземних мов у різних країнах. Особливої ваги у цьому контексті набуває вивчення діяльності установ та інституцій, функції яких полягають в розвитку іншомовної освіти у вищих навчальних закладах. Дослідження результатів роботи професійних організацій Великої Британії у сфері

іншомовної освіти зумовлене підвищенням інтересу до узагальнення досвіду продуктивних освітніх систем, який успішно впродовж тривалого періоду репрезентують британські університети.

Загальні напрямки сучасної діяльності професійних організацій Великої Британії у галузі іншомовної освіти окреслені в документах таких інституцій, як AULC (Association of University Language Centres) Асоціація університетських мовних центрів; BAHSS (British Academy for the Humanities and Social Studies) Британська академія гуманітарних та суспільних наук; CILT (Centre for Information on Language Teaching and Research) Центр інформації з питань навчання мов; CLIE (Committee for Linguistics in Education) Комітет з питань мовознавства в освіті; UCGAL (University Council of General and Applied Linguistics) Університетська рада загальної та прикладної лінгвістики; UCML (University Council of Modern Languages) Університетська рада із сучасних мов.

Історичні аспекти діяльності професійних організацій Великої Британії у сфері іншомовної освіти висвітлені в роботах Р. Джонстоуна (R. Johnstone), Дж. Коулмана (J. Coleman), Н. Рівза (N. Reeves), Дж. Тріма (J. Trim), монографії Д. Аджера (D. Ager), Ф. Вілліса (F. Willis), Н. Ентвістла (N. Entwistle), Е. Лі (E. Lee), Р. Пікока (R. Peacock), Х. Стерна (H. Stern), Е. Стюарта (E. Stewart), Дж. Томаса (G. Thomas), Д. Ферні (D. Ferney), Е. Хокінза (E. Hawkins)

**Мета статті** – виконати ретроспективний аналіз діяльності британських професійних організацій у галузі іншомовної освіти задля визначення орієнтирів формування національної політики стосовно навчання іноземних мов у вищих освітніх установах країни.

За свідченням істориків педагогіки, ще у 1879 р. Королівське товариство гуманітарних наук (Royal Society of Arts) попереджувало: “Немає ніяких сумнівів, що ми зазнаємо економічних утрат у конкуренції з іншими державами. Такий стан зумовлюється незнанням сучасних мов нашими купцями, посередниками, службовцями й ремісниками” [15, с. 34]. Період з 1880 по 1890 рр. став часом швидкого економічного зростання Великої Британії, що спричинило вдосконалення й поширення мовної освіти. Як зазначає О. Кузнецова, “В Англії промисловий розвиток другої половини XIX ст. виділив прошарок людей, які потребували знань мов, але не опановували їх у школах, і тому не могли вивчати їх традиційними методами” [2, с. 23]. Дослідник М. Скілбек (M. Skilbeck) підкреслює, що з економічним та науковим прогресом суспільства в XIX ст., з набуттям освітою масового характеру виникла потреба в спеціалістах із знанням мов, що призвело до зрушень у розробленні нових методик та змін у галузі навчання мов, які все ще залишалися привілеєм еліти [6]. На думку Дж. Коулмана (J. Coleman), сам факт упровадження навчання студентів іноземних мов у Вікторіанську добу був революційним кроком [10, с. 150].

Наприкінці XIX ст. основним об'єктом навчання, яке здійснювалося з опорою на перекладний (граматико-перекладний і текстуально-перекладний) метод, виступала сама мовна система [4, с. 18], оскільки головною метою викладання мов було повідомлення знань у їхній загальній структурі. Під час навчання іноземних мов спиралися на відповідний досвід навчання класичних мов. Так, під час побудови навчальних планів і програм з іноземних мов керувалися схемою “філологія та література” (philology and literature scheme), покладеною в основу створення навчальних планів з грецької та латини. Передбачалося, що студент набуватиме лише формальних лінгвістичних умінь і навичок.

Початок XX ст. характеризується увагою до вивчення мовленнєвої поведінки, мовленнєвих дій, що узгоджується з більш прагматичними цілями навчання мов. Стала очевидною неможливість вирішення будь-яких педагогічних або методичних завдань без опори на здобутки психології. Утвердження різних психологічних і лінгвістичних теорій сприяло становленню нових напрямів у вивченні іноземних мов, а саме, прямого, аудіолінгвального, аудіовізуального й свідомо-практичного, які спиралися на практичні цілі навчання. У працях представників прямого методу навчання, який був новим для того часу, чітко ставиться практична ціль – навчання говоріння сучасною мовою. Основним методом навчання виступає не переклад, а наслідування мовного зразка, його імітація та заучування. Процес навчання був зведений “до вивчення напам'ять готових зразків суджень та думок того, хто говорить, їхнього постійного повторення з наступним відтворенням у різних комбінаціях” [3, с. 18].

Студіюючи зміст програм, а також практику навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах Великої Британії у першій половині XX ст., Дж. Коулман (J. Coleman) дійшов висновку, що в навчальному процесі приділялося недостатньо уваги формуванню в майбутніх спеціалістів мовленнєвої та соціокультурної компетенцій [11, с. 72]. Такий рівень підготовленості випускників не задовольняв вимог працедавців, а тодішня практика навчання мов постійно піддавалася критиці як з боку суспільства, так і з боку самих студентів [14; 19]. Тому на початку 1960-х рр. набула особливої гостроти й актуальності проблема оновлення змісту, форм і методів навчання іноземних мов, а відтак і структури, яка реалізовувала б ці потреби.

Методологічною основою перетворень стали принципи філософії якості управління (quality management philosophy). Основоположник цієї теорії В. Е. Демінг (W. E. Deming) вважав, що спільним для педагогіки й менеджменту є положення про пріоритет інтересів споживача, тобто студента, що зумовило врахування вимог майбутнього фахівця до індивідуальної освітньої траєкторії. У результаті впровадження цієї концепції набуло актуальності питання розроблення засад особистісно орієнтованого мовного навчання, яке ставить у центр навчально-виховного процесу

індивідуум, його цінності, особистісну свободу й активність [12, с. 17].

Пошуки ефективних форм організації навчального процесу з іноземних мов активізувалися після проведення в 1963 р. кількох послідовних серій перевірок стану вищої освіти. Отримані результати були представлені в урядовій доповіді лорда Роббінза (Robbins). У ній, зокрема, рекомендувалося розширити обсяг викладання сучасних мов. Вважалося, що набуття британськими фахівцями іншомовної комунікативної компетенції на рівні, який забезпечував би можливість професійного спілкування іноземною мовою, сприятиме встановленню міжнародних зв'язків у різноманітних царинах, а відтак економічному піднесенню країни [5].

В середині ХХ ст. розвиток британської іншомовної освіти інтенсифікувався поступом європейської інтеграції. Так у 1954 р. у Парижі було підписано "Європейську культурну конвенцію", а у 1958 р. у Римі були ухвалені угоди про налагодження і співробітництво в соціально-економічній царині. Ці політичні угоди заклали підвалини міждержавної взаємодії у сфері вищої освіти. У 1961 р. з ініціативи Ради Європи відбувся перший симпозіум із сучасних мов, результатом якого стало укладання плану співпраці на 1962–1971 рр. Зокрема, передбачалося заснування в європейських країнах мережі аналітичних і статистичних центрів для аналізу стану викладання іноземних мов.

З огляду на це у 1964 р. у Великій Британії створено Комітет із досліджень і розвитку навчання сучасних мов (Council for Modern Languages Teaching and Research), який проіснував до 1970 р. Це була перша в країні авторитетна установа, яка опікувалася проблемами навчання іноземних мов. Згодом справи Комітету продовжила Національна рада із сучасних мов (National Council for Modern Languages), сформована 1972 р. Крім того, із 1966 р. почав функціонувати Центр інформації з питань навчання мов (Centre for Information on Language Teaching), до переліку повноважень якого входила активізація й сприяння взаємодії між викладачами-новаторами, допомога в упровадженні передового педагогічного досвіду.

На цьому етапі розвитку університетської іншомовної освіти Великої Британії суперечність між вимогами до тогочасної системи навчання іноземних мов та її обмеженими можливостями, підтвердженням чому є критичні зауваження з боку суспільства й студентів стосовно практики викладання мов, невдоволеність працедавців рівнем підготовки випускників. Крім того, претензії майбутніх фахівців до змісту і якості мовної освіти зумовили низку методологічних змін у навчальному процесі з іноземної мови. З огляду на це розпочалося послідовне впровадження принципів та основних положень концепції філософії якості управління. Заснування в країні розгалуженої мережі аналітичних і статистичних центрів заклало підвалини ґрунтовної бази теоретичних та практичних розробок для навчання іноземної мови.

Період з кінця 1960-х до середини 1970-х рр. науковці називають сервісним (service). Розглянемо феномен сервісної активності. О. Глузман визначив, що виникнення цього явища ознаменувало початок нової стадії розвитку ідеї університетської освіти після другої світової війни. Філософія сервісної активності представлена в концепції К. Керра (C. Kerr). Її ключовим положенням є поняття про мультиуніверситет (multiuniversity) як одиницю вищої освіти, що має перейняти на себе функції “індустрії знань” [1, с. 35] для задоволення потреб майбутніх фахівців до рівня їхньої кваліфікації. У зв’язку з цим в університетах було значно розширено спектр професій, яких можна було набути, а відтак і перелік дисциплін, викладання яких здійснювалося.

Поширення сервісної активності в британських університетах спричинило тенденцію до міжпредметної організації навчального змісту, яка уможлиблювала оволодіння двома спеціальностями, що належать до різних галузей, наприклад, економічної та юридичної, суспільної та гуманітарної, технологічної й природничої тощо. Прагматичне спрямування майбутніх фахівців, адже засвоєння іноземної мови відкривало більш широкі перспективи для працевлаштування, надавало доступ до інформації, яка міститься в літературі, написаній іноземною мовою, сприяло підвищенню ефективності спілкування британських фахівців із зарубіжними колегами.

Ознайомлення з публікаціями британського реферативного журналу “Мови та навчання мов: сучасні дослідження в Британії” (“Language and Language Teaching: Current Research in Britain”) за 1968–1971 рр., 1972–1975 рр. та 1977–1986 рр., дозволило встановити, що на початку 1970-х рр. проблема використання іноземних мов випускниками вищих навчальних закладів набула значної актуальності [16; 17]. Це питання досліджували Е. Лі (E. Lee) у 1972 р., Р. Емманс (R. Emmans) та Е. Хокінз (E. Hawkins) у 1974 р., В. Джеймс (V. James) та С. Рув (S. Rouve) у 1974 р., А. Стівенс (A. Stevens) у 1976 р., Ч. Вільдінг (Ch. Wilding) у 1976-77 рр., Д. Аджер (D. Ager) у 1979 р., Н. Рівз (N. Reeves) та Д. Лістон (D. Liston) у 1984 р., С. Хаген (S. Hagen) у 1984 р. Названі науковці укладали звіти щодо об’єктивних потреб виробництва в працівниках, які володіли вміннями й навичками професійного мовлення. Як приклад можна навести серії Йоркських доповідей “Сучасні мови в індустрії та бізнесі” (“Foreign Languages in Industry and Commerce”), що були започатковані в 1974 р. [13].

Достатньо інформативним є огляди Королівського товариства гуманітарних наук (The Royal Society of Arts) “Мови й продуктивність експорту” (“Languages and Export Performance”) 1979 р., а також Британської комісії з питань зовнішньої торгівлі (British Overseas Trade Board) “Сучасні мови і зовнішня торгівля” (“Foreign Languages for Overseas Trade”) 1979 р. [18; 9]. У звітах кінця 1970-х рр. наводилися статистичні дані, які переконливо свідчили про залежність ефективності налагодження

комерційних контактів із зарубіжжям від рівня володіння персоналом іноземними мовами. Проведення таких оглядів позначається терміном "мовний аудит" (language auditing) [8; 7]. У праці Е. Лі (E. Lee) дана оцінка дієвості користування мовами співробітниками фірм і підприємств у процесі виконання своїх обов'язків. На підставі одержаних фактів науковець виявив ті мовні завдання, які доводилося розв'язувати представникам цієї групи. Крім того, він з'ясував, які саме іноземні мови застосовуються в концернах, корпораціях і організаціях різних профілів. Вчений наголошував на доцільності розширення спектру мов, яких навчають в університетах країни, важливості набуття майбутніми спеціалістами соціокультурних знань, умінь і навичок, а також умінь і навичок професійного мовлення, зокрема ведення ділових переговорів [20]. Висновки мовних аудитів ураховувалися педагогами під час створення навчальних планів і програм з іноземної мови як професійно спрямованої дисципліни.

Велика Британія плідно співпрацювала з Комісією Європейського Співтовариства, Радою Міністрів Європейського Співтовариства, Європейським Парламентом, брала безпосередню участь у втіленні різноманітних гуманітарних проектів. Дотримуючись Рішення Ради Європи 89/489/СЄЕ, у державі розпочала функціонування транснаціональна програма ЛІНГВА (LINGUA). У її межах була проведена серія заходів, спрямованих на інтенсифікацію академічних обмінів між вищими навчальними закладами Європи задля виявлення культурно-лінгвістичної своєрідності народів та спільнот, що її населяють. Крім того, для виконання широкого кола завдань, сформульованих у вищезгаданих Рекомендаціях Комісії Європейського Союзу, у країні було створено мережу професійних організацій. Так, у 1981 р. було засновано Об'єднання керівників університетських мовних центрів (The Directors of University Language Centres), а в 1990 р. – Асоціацію навчання мов (Association for Language Learning) та Асоціацію викладачів і голів факультетів французької мови університетів (The Association of University Professors and Heads of Departments of French). Рада університетів із питань сучасних мов (University Council for Modern Languages) з 1993 р. стала загальнобританським форумом із проблем визначення стратегій навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах.

На сучасному етапі провідними британськими інституціями, які вивчають стан університетської іншомовної освіти у країні є Університетська Рада з навчання сучасних мов (University Council of Modern Languages) та AULC (Association of University Language Centres) Асоціація університетських мовних центрів. З-поміж актуальних питань, як постали перед сучасною системою навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах Великої Британії слід вказати на такі:

– укладання навчальних планів і програм з іноземної мови з урахуванням вимог працедавців до рівня підготовки майбутніх спеціалістів;

- набуття майбутніми фахівцями навичок працевлаштування у процесі опанування іноземними мовами;
- підвищення результативності стажування британського студента за кордоном;
- збільшення економічної ефективності професійно спрямованого навчання іноземних мов;
- популяризація вивчення іноземних мов.

**Висновки.** Ретроспективний аналіз діяльності професійних організацій Великої Британії у галузі іншомовної освіти дозволив виокремити такі проблеми, які успішно розв'язувалися цими інституціями під час їхнього функціонування:

- подолання суперечностей між соціально-педагогічними вимогами британського соціуму й обмеженими можливостями університетської сфери іншомовної освіти їх задовольнити;
- взаємодія системи іншомовної освіти із ринком робочої сили країни;
- оновлення мети й організації навчання іноземних мов, розширення змісту навчання цієї дисципліни в університетах.
- проведення інтенсивних теоретичних та емпіричних досліджень у галузі іншомовної освіти;
- реалізація європейських стратегій у сфері навчання мов.

**Перспективи подальших досліджень** вбачаються у вивченні британського досвіду співпраці професійних організацій Великої Британії у галузі іншомовної освіти з інституціями, які вивчають питання зайнятості випускників вищих навчальних закладів країни.

#### **Використана література:**

1. Глузман О. В. Тенденції розвитку університетської педагогічної освіти в Україні : дис. ... д-ра.пед. наук : 13.00.01 / Глузман Олександр Володимирович. – К., 1997. – 135 с.
2. Кузнецова О. Ю. Развитие теоретических идей и практики овной освіти у Великой Британії / О. Ю. Кузнецова. – Харьков : Константа, 2002. – 236 с.
3. Методика преподавания иностранных языков за рубежом / сост. М. М. Васильева [та ін.]. – М. : Прогресс, 1967. – 464 с.
4. Основные направления в методике преподавания иностранных языков в XIX–XX вв. : [ред. И. В. Рахманова]. – М. : Педагогика, 1972. – 318 с.
5. Сергеева О. В. Професійна підготовка перекладачів в університетах Великої Британії : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Сергеева О. В. – Хмельницький, 2012. – 335 с.
6. Скилбек М. Потребности студентов в эру массового высшего образования / М. Скилбек // Высшее образование в Европе. – Т. 19. – 1994. – № 3. – С. 31-42.
7. Ager D. Foreign Languages in Industry, Commerce and Education. The Aston Experience / D. Ager, E. Clavering, J. Galleymore. – London : Foreign Languages in Industry, Commerce and Education. The Aston Experience, 1978. – 65 p.
8. Ager D. Language training at Leyland International / D. Ager. – Birmingham : Aston University Press, 1977. – 50 p.
9. British Overseas Trade Board Study Group on Foreign Languages: Foreign Languages for Overseas Trade. – London : British Overseas Trade Board, 1979.
10. Coleman J. Modern languages in British universities: past and present / James Coleman // Arts and Humanities in Higher Education. – 2004. – № 3. – P. 149-164.

11. *Coleman J.* Studying Languages: a survey of British and European students / Coleman. – London : CILT, 1996. – 247 p.
12. *Deming E. W.* The New Economics for Industry, Government, Education / Edward William Deming., 2000. – 266 p.
13. *Emmans K.* Foreign languages in industry and commerce / K. Emmans, E. Hawkins, A. Westboy. – York : York University Language Teaching Centre, 1974. – 264 p.
14. Graduate Employability: What Do Employers Think and Want? / [W. Archer, J. Davison, D. Casserley та ін.]. – London : CILT, 2008. – 105 p.
15. Hawkins E. 30 Years of language Teaching / Eric Hawkins. – London : Optichrome Ltd, 1996. – 424 p. – (CILT).
16. Language and language teaching: current research in Britain, 1972-75. – London : Longman, 1975. – (CILT).
17. Language and language teaching: current research in Britain, 1977-86. – London : Longman, 1987. – (CILT).
18. Languages and Export Performance: A study prepared for the BETRO Trust Committee on the Royal Society of Arts by the P E Consulting Group – London : Royal Society of Arts, 1979.
18. The Economic Case for Language Learning and the Role of Employer Engagement / [A. Mann, M. Brassell, D. Bevan та ін.]. – Cambridge: CUP, 2011. – 115 p.
20. The non-specialist use of foreign languages in industry and commerce : [ed. Lee E.]. – Sidcup: LCCI Commercial Education Scheme, 1972.

### *References :*

1. *Hluzman O. V.* Tendentsii rozvytku universytetskoï pedahohichnoi osvity v Ukraini : dys. ... d-ra.ped. nauk : 13.00.01 / Hluzman Oleksandr Volodymyrovych. – K., 1997. – 135 c.
2. *Kuznetsova O. Yu.* Rozvytok teoretychnykh idei i praktyky ovnoi osvity u Velykii Brytanii / O. Yu. Kuznetsova. – Kharkiv : Konstanta, 2002. – 236 s.
3. Metodika prepodavaniya inostrannykh yazykov za rubezhom / sost. M. M. Vasileva [ta in.]. – M. : Progress, 1967. – 464 s.
4. Osnovnye napravleniya v metodike prepodavaniya inostrannykh yazykov v KhIKh–KhKh vv. : [red. I. V. Rakhmanova]. – M. : Pedagogika, 1972. – 318 s.
5. *Sierhieieva O. V.* Profesiina pidhotovka perekladachiv v universytetakh Velykoi Brytanii : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Sierhieieva O. V. – Khmelnytskyi, 2012. – 335 s.
6. *Skilbek M.* Potrebnosti studentov v eru massovogo vysshego obrazovaniya / M. Skilbek // Vysshee obrazovanie v Yevrope. – T. 19. – 1994. – № 3. – S. 31-42.
7. *Ager D.* Foreign Languages in Industry, Commerce and Education. The Aston Experience / D. Ager, E. Clavering, J. Galleymore. – London : Foreign Languages in Industry, Commerce and Education. The Aston Experience, 1978. – 65 p.
8. *Ager D.* Language training at Leyland International / D. Ager. – Birmingham : Aston University Press, 1977. – 50 p.
9. British Overseas Trade Board Study Group on Foreign Languages: Foreign Languages for Overseas Trade. – London : British Overseas Trade Board, 1979.
10. *Coleman J.* Modern languages in British universities: past and present / James Coleman // Arts and Humanities in Higher Education. – 2004. – № 3. – P. 149-164.
11. *Coleman J.* Studying Languages: a survey of British and European students / Coleman. – London : CILT, 1996. – 247 p.
12. *Deming E. W.* The New Economics for Industry, Government, Education / Edward William Deming., 2000. – 266 p.
13. *Emmans K.* Foreign languages in industry and commerce / K. Emmans, E. Hawkins, A. Westboy. – York : York University Language Teaching Centre, 1974. – 264 p.
14. Graduate Employability: What Do Employers Think and Want? / [W. Archer, J. Davison, D. Casserley та ін.]. – London : CILT, 2008. – 105 p.
15. Hawkins E. 30 Years of language Teaching / Eric Hawkins. – London : Optichrome Ltd, 1996. – 424 p. – (CILT).
16. Language and language teaching: current research in Britain, 1972-75. – London : Longman, 1975. – (CILT).



17. Language and language teaching: current research in Britain, 1977-86. – London : Longman, 1987. – (CILT).
18. Languages and Export Performance: A study prepared for the BETRO Trust Committee on the Royal Society of Arts by the P E Consulting Group – London : Royal Society of Arts, 1979.
18. The Economic Case for Language Learning and the Role of Employer Engagement / [A. Mann, M. Brassell, D. Bevan та ін.]. – Cambridge: CUP, 2011. – 115 p.
20. The non-specialist use of foreign languages in industry and commerce : [ed. Lee E.]. – Sidcup: LCCI Commercial Education Scheme, 1972.

**КОВАЛЕНКО Е. М. Роль профессиональных организаций в процессе становления и развития иноязычного образования Великобритании.**

*В статье автором представлен ретроспективный анализ деятельности британских профессиональных организаций в сфере иноязычного образования. Установлена историческая и современная роль профессиональных учреждений страны в отношении определения ориентиров и формировании национальной политики в области обучения иностранным языкам в высших учебных заведениях Великобритании.*

**Ключевые слова:** британские университеты, иноязычное образование, национальная языковая политика, профессиональные организации, ретроспективный анализ.

**KOVALENKO H. M. The role of professional organizations in the process of formation and development of British foreign language education.**

*In the article the author represents a retrospective analysis of the activity of the British professional organizations in the field of foreign language education. The historical and contemporary role of the professional agencies of the country concerning the highlights and formation of the national language policy in the sphere of foreign languages acquisition in higher education establishments is determined.*

**Keywords:** British universities, foreign language education, national language policy, professional organizations, retrospective analysis.

УДК 371.311.1:7

**Корзун В. В.**

## **ФОРМУВАННЯ ЗДІБНІСТІ ДО МУЗИЧНО-ІНТОНАЦІЙНИХ УЗАГАЛЬНЕНЬ**

*У статті розглянуто основні процеси музичного мислення учнів та здібностей щодо музично-інтонаційних узагальнень. Необхідність формування здібності до узагальнення пов'язана з тим, що вона дає можливість учням швидко, легко та ефективно засвоювати знання, має важливе значення для утворення спеціальних здібностей і, відповідно, створює умови для всебічного розвитку, формування особистості молодої людини. Виокремлено особливості музичного мислення щодо інтонаційних узагальнень в музиці, музично-стильових узагальнень, музично-інтонаційних узагальнень у студентів, засоби вираження художньо-узагальнених образів інтонації. Інтонація в музиці є основною одиницею, в якій відображаються результати перетворення і естетичної оцінки об'єктивної дійсності, реалізується процес звукообразного моделювання явищ. Інтонація як носій музичного змісту під*